

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. XVII. Procurare seminationem extra vas naturale, est peccatum mortale. Sufficit, quod seminatio utriusque conjugis moraliter sit stimul.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

bitio debent reddi.

dere, multò minus teneri, quando sic concumbere esset peccatum mortale, propter effusionem seminis, juxta jam dicta, Omnes fatentur; quippè est contra naturam, atque perinde, ac si vir peteret, ut uxor cooperaretur sibi ad pollutionem. Quare (inquit Sanchez sup. n. 8.) nullus timor etiam mortis excusaret tunc foeminam reddentem.

556. Debet reddi, quando peccatio est honesta.

Similiter Omnes concedunt, mulierem non solum posse, sed etiam debere reddere, quando vir petens est immunis culpæ, etiam venialis. Quia non est, unde excusetur; cum modus ille tunc nec inhonestus, nec vitiosus sit. Quando autem est venialis culpa in exigente, est tota difficultas.

Quid si sit peccatum veniale? Sanchez.

Mihi (inquit Sanchez sup.) probabilius est, teneri reddere. Ducitur: propter doctrinam, quæ ait: teneri conjugem reddere, quando exigens solum venialem culpam admittit. Sed quia hæc doctrina generaliter intellecta nobis non placet, ut patebit ex Concluf. fin. hujus Sectionis; idèò neque sententia in eà fundata.

557. Univerſim non tenetur reddere.

Dico ergò; univèrsim non teneri reddere: quòd conjux nullum habeat jus petendi copulam modo non naturali, quando modus naturalis physicè & moraliter est possibilis, ut suppono hic esse; quia aliàs non esset culpa venialis. Et negari non potest (inquit ipse Sanchez sup.) hoc esse probabile, eò vel maxime; quia est probabile, variationem sitùs esse culpam mortalem in petente. Quare benè dixit Henriquez lib. 11. de Matr. c. 16. n. 6. vix teneri uxorem reddere viro succubanti. Et rationem subdit in Commento, lit. S. propter probabilem rationem gravis culpæ. Ita Sanchez.

*Henriquez.**558. Variatio sitùs aliquando est culpa mortalis. D. Tho.*

Enimverò variationem sitùs aliquando esse culpam lethalem, præter Alios, tradit Doct. Angel. 4. dist. 31. in fine in exposit. lit. ubi hæc lego: *Vsus contra naturam conjugij est, quando debitum vas præmittit, vel debitum modum à natura institutum, quantum ad situm; & in primo semper est peccatum mortale, quia proles sequi non potest; unde totaliter intentio naturæ frustratur; sed in secundo modo non semper est peccatum mortale, ut quidam dicunt, sed potest esse signum mortalis concupiscentiæ: quandoque etiam sine peccato esse potest, quando dispositio corporis alium modum non patitur; aliàs tantò est gravius, quantum magis à naturali modo receditur.*

Sed non specificat aliquem casum, in quo sola variatio sitùs sit peccatum mortale: & idèò, dicit aliquis, intelligi posset, juxta antea dicta, & ab Omnibus admissa, de tali casu, in quo foret periculum effusionis seminis, cum totali frustratione intentionis naturæ.

559. Quando sit talis culpa, ex Abulensib.

Magis explicatè & specificatè loquitur Abulensis cap. 5. Matth. q. 227. ubi tractans de modo concumbendi à latere, sedendo aut stando, ait: Ubi causa justa abest, nil certum definiri posse; at magis ab ijs cavendum esse, tamquam à culpa lethali. Et q. 228. loquens de modo præpòsterò, bestiarum more, dicit esse lethalem; quando justa causa desideratur,

obque solum voluptatem talis modus exercetur. Et q. 230. dicit, modum, quo foemina incubat, semper esse mortalem.

Et de hoc modo (teste eodem Auctore) Alii qui exponunt locum illum D. Pauli ad Rom. 1. *Fœmina eorum immutaverunt naturalem usum in incubat, eum, qui contra naturam est.* Quod inter peccata lethalia Paulus ibi annumerat. Et in Historia Scholastica c. 31. super Genes. ex Methodio dicitur, diluvij causam fuisse, fœminas in insaniam versas abufas fuisse viris, illis incumbentibus, his succubis.

Sed respondet Sanchez sup. n. 9. Pereira lib. 8. in Genes. n. 9. & 10. optimè confutat, quòd eo in loco docet Methodius: unde non fuit ea diluvij causa. Ad primum textum, negat eam expositionem: sed Glossa ordinaria, & Nicol. de Lyra ibi explicant; quia fœminæ mutuo pollebantur, secummet concumbentes: ac masculi cum masculis: & eodem modo explicat Glossa interlinealis ibi.

Ex his ergò Scripturis non convincitur peccatum mortale. Uti neque ex rationibus apud Sanchez sup. n. 2. quia, tametsi sit aliquis abusus conjugis; equidem non substantialis, cum se qui possit generatio; & idèò solum venialis. Quòd dicitur de abusu Sacramenti, patet non subsistere, cum actus conjugalis in nime Sacramentum sit, nec aliquid Sacramentale.

Maneat igitur, per se solum esse culpam venialem. Et nihilominus dico; conjugem non posse reddere, nisi in potestate petentis sit, sine culpa veniali eo modo congregari: v. g. si idèò peccet venialiter; quia causa solius voluptatis id facit, cum aliàs habeat causam justam sic congregiendi. Ratio, quæ me movet, est; quia aliqui cooperatur peccato petentis, quòd intrinsecè malum est. De quo plura Concluf. fin. hujus Sect. ad quam remitto Lectorem.

Et hæcenus de sola variatione sitùs, retento vase naturali. Sed quid, si copula habeatur in vase non naturali? Resolutio patebit ex dicendis sequenti Concluf. quæ talis est.

CONCLUSIO XVII.

Procurare seminationem extra vas naturale, est peccatum mortale. Sufficit, quòd Seminatio utriusque conjugis moraliter sit simul.

Prima pars apud Omnes est certa. Et ratio patet; quia talis seminatio adversatur generationi seu conceptioni prolis, ad quam tamen ipsa natura semen & seminationem destinavit. Quamvis enim seminatio fœminæ non sit omninò necessaria, ut Multi volunt; tamen multum confert ad facilius generandum. Tum, quia (inquit Sanchez sup. disp. 17. n. 8.) vis activa feminis virilis in fœmineum agens, conce-

*560. An modus, quo fœmina incubat, semper sit lethalis. Ad Rom.**Id non convincitur ex Scripturis: Neque ex ratione.**561. Per se solum est venialis.**562. Ratio prioris partis Concluf.**Seminatio fœminæ confert ad facilius generandum, ex Sanchez.*

conceptum pulchriorem ac nobiliorem format. Tum etiam; quia foeminea matrix voluptate effusionis seminis irritata ac incensa, avidius virile semen complectitur. Et foemineum semen valde utile esse generationi, ad idque à natura institutum, vel ex eo convincitur, quod natura nil frustraneum, sed universa in aliquem finem referens agat. Cum ergo veneream delectationem, eamque vehementissimam in foeminae seminatione constituerit, cujus manifestus testis est, sedatio venerae concupiscentiae ex illa in foeminis consurgens, signum est evidens, hanc seminationem à natura institutam ad generationem, speciei que conservationem, si non ut necessariam, saltem ut utilissimam. Ita praefatus Auctor.

563. *Confirmatur in Conclus.* Sanè, si foeminis liceret, extra copulam procurare seminationem, cum maximam, ut mox diximus, habeat adjunctam delectationem, nolent copulari viris, ad evitandam generationem prolis, quae ipsis molestissima est; quod indubiè cederet in damnum prolis, & consequenter in destructionem speciei. Et similiter, si viri possent extra copulam conjugalem procurare seminationem, nolent nubere, ad vitandas molestias Matrimonij, & sic omnia essent plena pollutionibus & scortationibus. Quis ergo adhuc dubitet, talem seminationem esse graviter à Deo prohibitam?

564. *Exemplum Gen. 18.* Gen. 18. refertur, Onam Judae filium à Deo interfectum esse, remque detestabilem fecisse, fundendo semen extra vas uxoris fratris sui, quod prolis generationem impediret. Longior disputatio de hac re non est praesentis loci: satis sit, nihil esse, quod vel leviter probet, conjugatis minus esse prohibitam extraordinariam pollutionem, quam solutis.

565. *Vide. ut polluitio extrinsecus ordinaria magis prohibita conjugatis, quam solutis.* Immo videtur Multis, magis esse prohibitam, ita ut habeat duplicem specie malitiam in Confessione explicandam; unam scilicet contra naturam, eandem prorsus, quam habet pollutio solutorum; & alteram adulterij, contra fidem Matrimonij; quia conjux extraordinariè se polluens, sive peccato sodomiae, sive solius mollitiei, non servat alteri corpus suum castè, quod ad bonum fidei pertinet; non enim est conjux ad illum actum, sed ad copulam naturalem.

566. *Probatur ex D. Aug. esse adulterium.* Appositè D. Augustinus de Bono conjugali cap. 11. & de Adulterinis conjugijs (refertur c. 11. 32. q. 7.) Adulterij (inquit) malum vincit fornicationem, vincitur autem ab incestu. Pejus est enim cum matre, quam cum aliena uxore concumbere. Sed omnium horum est pessimum, quod contra naturam sit, ut si vir membro mulieris, non ad hoc concessio, voluerit uti. Vsus enim naturalis, si ultra modum probabitur, in uxore quidem veniale est, in meretrice damnabile. Sed iste, qui est contra naturam, execrabiliter fit in meretrice, sed execrabilius in uxore. Quare execrabilius in uxore, nisi quia in ea habet malitiam adulterij?

567. *Item aucto.* Hinc D. Ambrosius, in lib. de Patriarchis,

lib. 1. de Abraham c. 4. & refertur 32. q. 4. c. 4. Nec hoc solum est adulterium, cum aliena peccare conjugè; sed omne quod non habet potestatem conjugij. Quasi dicat (inquit Sanchez lib. 9. disp. 18. n. 4. ubi docet hanc sententiam) omne id, ad quod potestas corporum per Matrimonium concessa minimè se extendit, adulterium esse; talis autem est copula extra legitimum vas, & omnis extraordinaria pollutio cum proprio conjugè, vel etiam sine eo.

Nec refert, ne adulterium sit; consensus utriusque conjugis; sicut adulterina esset copula conjugati cum soluta, de consensu uxoris habita. Quia bono fidei, ad quod per Matrimonium adstringuntur conjugès, cedere nequeunt, Ita Sanchez.

566. *Probatur adulterium.* Sed hæc expositio Ambrosij non consonat Glossæ ibi, verb. Sed omne: nam illic subdit: Quod committit in non sua conjugè, adulterium est. Idque constat ex communi definitione adulterij: Est alieni tori violatio. In hoc autem casu nihil fit cum aliena, seu non sua conjugè; nec alienus, seu non suus torus violatur. Et sanè fides Matrimonij hæc duo tantum videtur includere: alterum, ut conjugès sibi mutuo debitum reddant; alterum verò, ne alijs commisceantur. At impraesentiarum maritus non commiscetur foeminae non suae, nec debitum ab uxore legitimo modo exactum negat, ut supponimus; quod si negaret, esset ex hac parte injustitia, non tamen adulterium.

567. *Responsio Sanchez.* Respondet Sanchez sup. n. 6. Cum ille non sit usus conjugis ut conjugis, dicitur reverà tori illius violatio, ac proinde accessus ad alienam foeminam. Sic ille.

568. *Ante eff. can. Herinx.* Nunquid efficaciter? Non video (inquit Herinx disp. 7. n. 21.) efficacem istius sententiae rationem. Varios etiam deprehendi poenitentes, qui non apprehendebant specialem malitiam ex parte conjugij in pollutione, credentes fidem conjugij per hoc non frangi. Ita hic Auctor. Interim non respondet ad rationem Sanchez. Meo iudicio saltem probabilis est. Et puto, conjugès sapientius non apprehendere malitiam, ubi tamen reverà est.

568. *Quomodo sit intelligi.* Rogas: quomodo ergo intelligendus Navar. lib. 2. Consil. tit. 1. de Judicijs, consil. 1. n. 1. dicens: Crimen praefatum (intelligit sodomiam) cum uxore propria admissum, paulò minus videtur, quam commissum cum alia persona? Respondet Sanchez sup. n. 3. si intelligat, quam cum alia conjugata, verum dicit, propter injuriam, quae irrogatur illius viro: si verò intelligat de alia soluta, intelligendus est, ut secundum quid sit levior. Quia accessus ad solutam est culpa quoad modum, & substantiam rei; ad uxorem verò solum quoad modum. At absolute & simpliciter est gravior. Quia cum uxore, ultra peccatum contra naturam, est duplici ex parte adulterium; nimirum ex parte viri, & ex parte uxoris: cum soluta autem est adulterium ex parte solius viri. Ita Sanchez.

569. *Oppugnatio.* Contra, dicit aliquis; uxor quoad hunc actum perinde est ac aliena, vel soluta. Si ergo accessus

sus ad solutam est culpa quoad modum & substantiam, etiam accessus ad uxorem: ergo neque secundum quid est levior. Vide quid respondeas. Ut sit de hoc, si revera habeat malitiam adulterij, constat, eam debere explicari in Confessione.

569. Sed quomodo, inquis, explicabitur? Respondet Sanchez sup. n. 5. non satis esse, fateri adulterium cum conjugata in genere, ac peccatum contra naturam; sed explicandum esse, admissum fuisse cum proprio conjugate.

Ducor, inquit; quia si explicetur cum conjugate in genere, manifestatur injustitia adversus illius conjugem, cum tamen nulla talis sit: nec esset similis culpa, si cum propria conjugate renitente: quia ultra adulterium adesset tunc raptus species, quæ tamen subicitur. Nec satisfit dicendo, cum consensu viri alienæ uxoris cognitæ: quia oporteret etiam explicare consensum propriæ, ne detegatur injustitia falso adversus illam. Quod si hic simul explicaretur, confiteretur utique conjux plura peccata, quam revera admisit: cum fateatur cooperationem consensui alieni viri, alienæque uxoris, & propriæ, cum tamen soli propriæ uxoris peccato cooperatus sit. Hæc tenet Sanchez.

570. Utique juxta sententiam magis communem, quæ docet, maritum consentientem in adulterium uxoris non pati propriam injuriam; eò quod cesserit jure suo, si non licet, saltem valide. Porro in opposita sententia, quæ admittit in hoc casu propriam injuriam; quoniam cessio juris non solum fuerit illicita, sed etiam invalida; satis esset fateri adulterium cum conjugata in genere, ipsa & viro ejus consentiente, ac peccatum contra naturam, ut clarum est; quippe adulterium cum propria conjugate consentiente habet injustitiam in illa sententia.

Quæ autem ex his sententijs verior sit, non est hujus loci decidere: & ideo pertransco, ac aliam propono questionem, videlicet: Utrum conjux inchoans copulam in vase non naturali, cum intentione tamen consummandi in vase naturali, peccet mortaliter. Respondet Navar. lib. 5. consil. tit. de Pœnit. & remiss. consil. 7. n. 2. Videtur tantum esse peccatum tactus illiciti. Sed cur ita? Nullam probationem apud eum reperio. Apud Sanchez autem sup. disp. 17. n. 4.

571. Probatur Primò: quia quidquid conjuges efficiunt, servato vase legitimo, non excedit veniale crimen: vas autem servari dicitur, quoties extra illud non effunditur semen, ut contingit in præsentia. Secundò; quia tactus hic, instar tactuum membri virilis cum manibus, aut uxoris cruribus reliquisque partibus, potest ad copulam conjugalem referri; nimirum, ut vir eà delectatione excitetur, aptiorque ad eam efficiatur. Et estò ad solam voluptatem referretur, esset culpa venialis, qualis sunt cæteri tactus ita relati ad voluptatem.

Cæterum (inquit Sanchez sup. n. 5.) viris doctissimis, à me consultis, visum est, culpam esse lethalem sodomie inchoatæ: idque merito; eò quod medium improprietatam, & alterius

ordinis luxuriæ sit. Sicut esset mortale distinctæ speciei inter solutos, habentes animum intra vas debitum consummandi. Sic ille. Sed hoc simile, meo judicio, eandem patitur difficultatem, & eodem modo à Navarro resolveretur.

Respondet porro Sanchez ad probationes: Non dicitur vas legitimum servari, quando usurpatur illegitimum, ad alterius luxuriæ ordinem tendens, licet intra illud non consummetur. Et cæteri tactus non sunt media improprietatam, nec alterius ordinis luxuriæ. Quod si vir superficie dumtaxat vasis præposteri uxoris refricaret sua verenda, vel in os ejus intromitteret, cessante omni pollutionis periculo, non crederem esse lethale: cum os non sit vas ordinatum ad copulam sodomiticam: nec intra vas præposteri ad eam tendens virile membrum includatur, sed solam superficiem ejus externam tangat. Quare tactus hic reputatur instar aliorum inter conjuges, qui ad summam veniales sunt. Hæc Sanchez.

Et nos cum illo. Malum enim esse nimis rigorosi in hac materia, quam nimis laxi; maxime cum sæpius possit esse periculum perfectæ sodomie, etiam cum effectu; quamvis hic à principio non fuerit intentus.

Similiter (ut ibidem n. 6. notat Sanchez) esset culpa mortalis, si conjux in actu conjugali sibi in mente proponat aliam personam carnaliter dilectam, etiam per simplicem tantum complacentiam. Quia est delectatio morosa in objecto lethaliter malo.

Dicitur: Carnaliter dilectam: quia (inquit Sanchez) si delectatio in nulla re turpi esset, sed in sola pulchritudine viri aut femine, ac posset in cogitatione arboris pulchræ delectari, ut vel sic ad actum conjugalem excitetur, nullam video lethalem culpam: cum delectatio in nullum turpe objectum feratur, & ad honestum finem dirigatur. Non tamen est hoc alicui permittendum; sed valde dissuadendum est ratione periculi. Ita hic Auctor. Et merito. Neque habeo quod addam.

Quare pergam ad secundam partem Conclusionis, in qua quæritur: An uterque conjux debeat simul seminare, dum commiscetur in vase naturali, ad hoc ut non peccent, prodigendo semen suum, & frustrando illud sine suo, id est, generatione prolis.

Equidem procurare seminationem solius viri non esse mortale, docent Omnes, qui asserunt, eam esse sufficientem ad generationem. Oppositum tenent, qui negant eam sufficere. Ratio patet: quia in una sententia non prodigitur semen, nec frustratur suo fine; & ideo non est, ex quo foret peccatum mortale. In altera autem sententia prodigitur semen, & frustratur suo fine sine aliqua causa, ut suppono; hoc verò est peccatum mortale; quia contra naturam, non minus, quam si extra vas funderetur.

Et hinc; quia semen solius mulieris est proorsus ineptum ad generationem, proculdubio mortaliter peccat, qui procurat solam seminationem mulieris. Oportet ergo eam esse simul cum

569. Quomodo hac malitia adulterij sit explicanda in Confessione. ex Sanchez.

570. Expenditur ejus opinatio.

An copula inchoata in vase non naturali sit mortalis.

Navar. Sanchez.

571. Procuratur, quod non, Primò.

Secundò.

572. Oppositum docet Sanchez.

Responsio Sanchez. ad probationes.

Auctor qui in Sanchez.

573. Es mortale proponere sibi in actu conjugali aliam personam carnaliter dilectam, ex Sanchez.

574.

Procurare seminationem solius viri non est mortale. juxta unam sententiam, scilicet secundum aliam.

575. Seminationem solius mulieris est mortalis in cum

omni sententia. cum seminatione viri. Quàmvis enim non foret omnino necessaria ad generationem; equidem utilissima est, ut sup. audiyimus.

Sanchez. Scitè ergò dixit Sanchez sup. n. 8. Sanum est consilium, ut curetur simul utrumque semen effundi: quare conjugii tardiori ad seminandum consulendum est, ut ante concubitum tactibus venerem excitet, ut vel sic possit in ipso concubitu simul effundere semen.

576. Præterea, vir potest continuare copulam post seminationem, donec uxor seminet. Imò & copulâ solutâ, mulier potest seipsam ad seminationem, si nondum facta est, excitare. Quia hæc pertinet ad completam copulæ uxoriæ consummationem; quàmvis alioqui non sit necessaria, secundum communiorem sententiam, ad generationem; & ideò vir, qui semen effudit, non teneatur seminationem foeminae expectare; sed possit se ilicò retrahere in ista sententia.

Interim, cum & opposita sententia, scilicet, semen mulieris esse necessarium ad generationem, Aliquibus placeat; quidni ad majorem certitudinem prolis prædicta liceant? Maximè, cum ut sup. dictum est, semen mulieris juvet saltem ad meliorem prolis constitutionem, pulchritudinem ac valetudinem. Aliàs (inquit Sanchez sup. n. 12.) maximo ac evidentissimo periculo admittendi peccata lethalia foeminae essent expositæ: cum frequenter viri ac robustiores prius seminent, atque ilicò recedant, manenti in foeminis valdè irritatâ libidine.

577. Nec obstat: jam illum actum esse consummatum ex parte finis, qui est generatio; siquidem, ut statim diximus, hoc non est omnino certum, & restat adhuc aliquod complementum, si non essenziale, saltem accidentale. Igitur illa excitatio, sive seminatio foeminae, solum est consummatio copulæ inceptæ, & nondum plenè perfectæ. Nec verum est, ut Sanchez sup. ostendit, semen, postquam vir se retraxit, statim corrumpi, ineptumque reddi ad agendum in foemineum semen superveniens.

578. Porro ex omnimoda necessitate seminis virilis ad generationem, rectè inferitur: foeminam non posse se retrahere, si sola seminaverit; neque virum, si foemina seminaverit ante ipsum; nisi fortè ex urgenti aliqua ratione: v.g. si hostis superveniret, vel aliud grave damnum corporale immineret; vel etiam, si subito aliquis adesset, ita ut sine magno rubore non possit copula continuari.

Probat. Ratio patet: quia semen destituitur sine suo, quod constat esse mortale, quando fit per se, & sine justa aliqua causa; imò & contra justitiam erit: habent namque conjuges jus ad consummationem copulæ. Sin autem adsit aliqua ex causis jam dictis, vel similis, cum illa effusio facta sit in ordine ad generationem, ex accidenti tantum frustratur suo fine, quod non est peccatum; ut constat, ex alijs casibus, in quibus sine peccato seminatio caret suo fine, ut in sterilibus, atque in his, qui ex aliquo accidente non possunt retinere semen. Sic etiam in dubio impotentia licet triennis experientia, ut suo loco

diximus, cum periculo effusionis seminis extrâ vas: quia per accidens est, & qui experitur, dat operam rei licitæ, minimèque talem effusionem intendit.

Sed quid, si nec foemina, nec vir seminaverit, neque periculum sit effusionis seminis extrâ vas, An possint conjuges se retrahere ante seminationem? Videtur quod sic, si mutuo consentiant: Probat. quia id in nullius cedit injuriam, & vasis illa foeminei absque seminatione penetratio reputatur instar tactus partium venendarum, qui inter conjuges, cessante pollutionis periculo, minimè lethalis est, sed permissus. Accedit: posse optimè conjuges communi consensu non vacare copulæ ac generationi: cur igitur eodem consensu non licebit illis à copula incepta desistere, ubi neutrius seminis dispendium fit?

Nec credo (inquit Sanchez disp. 19. n. 3.) effici mortale, quàmvis nullus alius finis adesset, quàm impediendi generationem. Quia eam impedire, semine emisso, manifesta culpa mortalis est contra naturam, quæ ad solam generationem semen destinavit: at ubi seminis jactura non fit, nulla est ratio lethalis culpæ; non enim tenentur conjuges prolis generationi vacare; & sicut ad illam impediendam possunt communi placito à copula abstinere; ita ab incepta, neutrius semine emisso, resilire. Imò ubi causa esset, v.g. ne seminatio noceat salutis, vel conjuges sunt pauperes, & prole abundant, quam non sunt alendo, & habent similem copulam absque seminationis periculo, quo concupiscentiam sedent, nullam invenio culpam. Sic ille.

Quia tamen illud periculum frequens est, & communiter in eo actu reperitur; ideò, ut ibidem notat, arcendi sunt conjuges à similibus actibus. Si tamen experti sint id periculum non inveniri, dampnandi minimè sunt. Prorsus autem dampnandi, ut sup. diximus, si mulier seminasset, nisi urgentissima causa superveniat.

Nec obstat: quòd ex nulla causa omnino liceat fornicari, aut procurare pollutionem extraordinariam. Nam differentia est (ut ait Sanchez sup. n. 6.) quòd hæc sint actus positivi; at positive cooperari damno prolis non licet, gratiâ cuiuscumque mali vitandi; illa autem retractatio viri sit actus negativus, id est, negatio sive subtractio seminationis; & ad bono prolis cooperandum nemo astringitur tanto vitæ honestatisque detrimento.

Insuper; quia natura nullam seminis administrationem homini concessit, ut extrâ legitimum Matrimonij congressum illud effundere posset; ne alioqui, propter delectationem adjunctam, infinitæ sequantur pollutiones, & maximum detrimentum boni communis. At ut illud non effunderet intrâ congressum illum, concessit utique administrationem in casu urgentissimo, cum prorsus cesset ratio statim adducta. Nec obest periculum ac moralis certitudo effusionis seminis extrâ vas, ad quod nulla est administratio: quia id verum est, ubi effusio illa esset volita: at in nostro casu præter voluntatem accidit, & dando

579. An possint conjuges se retrahere ante seminationem. Probat. pari affirmans.

580. Quam Sanchez credit veram, et si fieret ad impediendam generationem.

Propter periculum effusionis seminis extrâ vas retractatio illa dissuadetur.

581. Videtur quòd licet cum illo periculo, ex justa causa Sanchez.

Vir potest continuare copulam post seminationem: mulier potest copulam seipsam ad seminationem excitare.

Solvitur oblectio.

Foemina non potest se retrahere, si sola seminaverit.

Probat.

dando operam rei licitæ, ad vitam naturalemque honestatem tuendam.

§ 82. An fornicans debeat se retrahere ante seminationem. Affirmat Sanchez, si mulier seminaverit.

Hinc si quæritur : num in coitu fornicario, postquam foemina seminavit, aut est in seminandi periculo inevitabili, liceat viro se retrahere ante seminationem ? Responder Sanchez sup. n. 7. Multò probabilius est, non solum non teneri virum non seminare ; sed novam seminando admittere culpam, eamque in Confessione detegendam, nisi in copula intelligeretur. Quia in actu licito nil illicitum efficitur, atque idè seminandum est : at in actu illicito fit aliquid malum intrinsecè, quod in nullo eventu honestari potest.

Occurritur objectioni.

Nec obstat, ex duobus malis minus eligendum. Quia licet hæc non seminatio sit ex se contra naturam, & hæc ratione pejor fornicatione. At absolute & simpliciter pejor est fornicatio, cum sit ita intrinsecè mala, ut numquam liceat. Non seminatio autem non est ita contra naturam & mala, quin ex causa urgentissima liceat. Qualis hic invenitur, nempe ne fornicarius concubitus in grave educationis prolis detrimentum consummetur.

§ 83. Quid si seminet extrà vas ? Non peccat secundum Sanchez.

Nec culpæ reus erit is fornicans, si à foemina recedens seminet involuntariè extrà vas. Quia pollutio involuntaria ex justà causâ & necessariâ orta culpâ prorsus vacat. Similiter culpæ immunis est mulier fornicans, quæ, poenitentia criminis admitti ducta, corpus subtrahit, ne virile semen recipiat, fornicationemque ceptam consummet. Nec ipsi tribuetur culpæ, si vir extrà effundat. Quia id non intendit, datque operam rei licitæ ab incepto crimine resiliens. Ita Sanchez.

Non posse se retrahere, est probabilè.

Qui tamen non audeat negare oppositam sententiam esse probabilem, dicens : Ita censent quidam viri docti. Pro se autem nullum adfert Auctorem, nec in genere, nec in specie.

§ 84. Resp. ad argumenta Sanchezij.

Interrogas : quid respondeant illi viri docti ad argumenta Sanchez ? Respondeo : illam non seminationem cedere in damnum prolis, quæ jus habet, ut generetur, ubi foemina seminatio adfuit, ne illius dispendium fiat. Nec dari dicunt perplexitatem ; quia postquam foemina seminavit, tenetur vir seminare, ut majus malum viter, compleatque actum non animo libidinoso ; & ita seminatio illa non est formaliter fornicatio, sed materialiter tantum ; quare ut sic non est intrinsecè mala. Vide, an hæc tibi satisfaciant.

Arguitur contra Sanchezium.

Insuper advertite ; quòd illi seminationi extrà vas, sive viri, sive mulieris, subsequenti data videatur causa per fornicationem seu copulam præcedentem : quidni ergò imputari debeat in culpam ; sicut quando pollutio sequitur in somno ex causa graviter peccaminosa contra castitatem posita in vigilia ?

§ 85. Resp. ad arg.

Respondetur : quia fornicatio præcedens reverà non est causa pollutionis subsequentis ; quippe quæ adhibita fuit ad seminandum intra vas ; sed retractio illa est causa, quæ, secundum Sanchezium, non est contra castitatem, sed potius secundum eam ; quia adhibetur ad impediendum ulterius peccatum fornicationis.

Igitur hæc res sub judice adhuc permaneat & dispiciantur fundamenta utriusque partis, antequam pro una aut altera quidpiam definiatur. Casus rarissimus est, & qui fortè numquam hætenus contigit, neque unquam contingeret, ut fornicantes se retrahant ex vera poenitentia.

Et. vos est dubia.

Hoc certum est : foemina, quæ jam suscipit semen virile, sive per concubitum matrimoniale, sive per fornicationem, lethaliter peccat, si sumat potionem, vel quidvis aliud efficiat, quo prolis conceptioni obstetur ; adeò, ut nullo bono fine honestari possit. Quia datâ operâ impeditur semen à suo naturali fine generationis ; parumque & solum secundum majus & minus distat à feminis effusione extrà vas.

§ 86. Peccat foemina, quæ post susceptum semen quidpiam efficiat ad impedendam generationem.

Hinc similem culpam admittit foemina, quæ statim post coitum urinam effundit, aut se erigit aut quidpiam aliud facit, quo semen receptum expellat. Quia similiter frustrat ex intentione semen suo debito fine. Nec est audiendus (inquit Sanchez disp. 20. n. 3.) Angelus verb. Debitum, n. 27. dicens ; posse sustineri ; non esse mortale, quando ex justa causa fit : tributumque Sylvester hanc sententiam Paludano, sed falsò, eam enim non tenet. Ita Sanchez.

Sanchez. Angelus Paludanus.

Addit : Nec tamen tenetur foemina anxie diuque manens in lecto intacta & resupina suscipere semen conservare. Quoniam rarissimè fluxus feminis ex diverso corporis situ contingit ; eo vel maximè, quod recepto semine, os matricis foeminae clauditur, ita ut nec acùs cupidem capiat. Hæc Sanchez. Apud quem plura de hac materia poteris videre.

§ 87. Non tenetur anxie diuque manens in lecto semen conservare.

Quæro ego quid conjugibus liceat extrà copulam, & Respondeo :

CONCLUSIO XVIII.

Extrà copulam conjugalem delectationes de illa, & tactus libidinosi conjugum fortè non sunt mortales, secluso periculo pollutionis.

HActenus egimus de actu ipso conjugali, quando liceat, nec ne. Jam de morosis delectationibus, tactibus, aspectibus, turpibusque confabulationibus inter conjuges agendum est. Et primò quidem quæritur : utrum liceat conjugii morosè delectari, secluso periculo pollutionis, de copula cogitata, habita vel habenda cum altero conjugè, quando ob absentiam non potest habere copulam, vel in præsentia non vult habere.

§ 88. An liceat morosè delectari conjugibus de copula habita vel habenda.

Aliqui censent (inquit Sanchez disp. 44. n. 2.) esse culpam mortalem. Ducuntur : quia delectatio venerea non intenta ob bonum prolis, nec in ipsum relata, omnibus interdicitur sub culpa lethali. Et confirmatur : quia ea delectatio est quasi incepta feminis effusio, ad illamque tendit, cum ipsam comitetur membrorum generationi inservientium commotio. Hæc autem est lethalis extrà copulam conjugalem.

Probatur esse graviter illicitum, seclusâ voluntate copule. Primo, Sanchez, &

Secundo